

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра германської філології та перекладу

**ПРЕДСТАВЛЕННЯ УКРАЇНИ В НІМЕЦЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ
ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студента 4-го курсу
освітньої програми
*«Німецька філологія та переклад,
англійська мова»*,
спеціальність – 035.043 «Германські
мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька»
Дмитро Сергійович РУДЕЙЧЕНКО
Науковий керівник:
ас. Валентин ГРИЩЕНКО

«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри германської філології та перекладу
протокол № 12 від «12» серпня 2025 року
завідувач кафедри С
к.філол.н.,доц. Олександр СТАСЮК

КИЇВ
2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	8
1.1. Визначення публіцистичного стилю та його функцій..	8
1.2. Особливості німецького публіцистичного стилю у висвітленні політичних подій.....	12
1.3. Засоби мовної виразності та їхня роль у створенні медійного дискурсу.....	15
Висновки до першого розділу	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ НІМЕЦЬКИХ МЕДІАТЕКСТІВ ПРО УКРАЇНУ ПІСЛЯ 2022 РОКУ	19
2.1. Корпус досліджуваних текстів: вибір джерел та критерії аналізу.....	19
2.2. Лексико-стилістичні особливості представлення України в німецькому медіапросторі.....	20
2.3. Використання метафор, оцінної лексики та евфемізмів у висвітленні подій.....	24
Висновки до другого розділу	28
РОЗДІЛ 3. ДИСКУРСИВНИЙ АНАЛІЗ ПРЕДСТАВЛЕННЯ УКРАЇНИ У ПРОВІДНИХ НІМЕЦЬКИХ ЗМІ	30
3.1. Ключові наративи щодо України у публіцистичних текстах.....	30
3.2. Стратегії аргументації та маніпулятивні техніки.....	34
3.3. Відображення змін у медійному дискурсі залежно від політичного контексту.....	36
Висновки до третього розділу	37

ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	44

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячене аналізу німецького публіцистичного стилю у медійному дискурсі, що висвітлює події в Україні після 2022 року. Актуальність роботи зумовлена зростаючою роллю медіа у формуванні суспільної думки та важливістю розуміння мовних механізмів впливу у політично напруженому контексті. Об'єктом дослідження виступає публіцистичний стиль у німецьких ЗМІ, предметом – лінгвістичні засоби, що формують медійний дискурс щодо України.

Метою є виявлення специфіки мовних і стилістичних прийомів, які використовуються для подачі інформації та формування громадської думки, а також дослідження дискурсивних стратегій, що відповідають за емоційний і когнітивний вплив на аудиторію. Для реалізації поставленої мети застосовано комплекс методів: лінгвістичний аналіз, що дозволив ідентифікувати ключові лексичні та стилістичні характеристики; контекстуальний аналіз для врахування політичних та соціальних чинників; контент-аналіз, що допоміг кількісно оцінити поширеність тематичних і мовних одиниць.

Результати демонструють, що німецький публіцистичний стиль вирізняється різноманітністю наративів і тональних акцентів, які адаптуються відповідно до політичних змін. Медійні тексти активно використовують аргументаційні стратегії й маніпулятивні прийоми, які підсилюють емоційне сприйняття та сприяють формуванню певних позицій щодо війни. Робота підтверджує важливість критичного підходу до аналізу медійних текстів для розуміння процесів інформаційного впливу в сучасному публіцистичному дискурсі.

Ключові слова: німецький публіцистичний стиль, медійний дискурс, лінгвістичний аналіз, дискурсивні стратегії, маніпуляція, медіа, Україна.

ANNOTATION

This study focuses on the analysis of the German-language journalistic style within the media discourse covering events related to Ukraine after 2022. The relevance of the research stems from the increasing role of media in shaping public opinion and the necessity to understand linguistic mechanisms of influence in a politically charged context. The object of the research is the journalistic style in German-speaking mass media, while the subject is the linguistic means that construct the media discourse about Ukraine.

The aim is to identify the distinctive linguistic and stylistic features used to present information and shape public perception, as well as to investigate discourse strategies responsible for emotional and cognitive impact on the audience. To achieve this, a set of methods was applied: linguistic analysis to reveal key lexical and stylistic characteristics; contextual analysis to consider political and social factors; and content analysis to quantitatively assess the frequency of thematic and linguistic elements.

The results demonstrate that the German-language journalistic style is characterized by a variety of narratives and tonal emphases that adapt to political changes. Media texts actively employ argumentative strategies and manipulative techniques that enhance emotional reception and contribute to shaping specific attitudes toward the conflict. The study highlights the importance of a critical approach to media text analysis for understanding processes of informational influence in contemporary journalistic discourse.

Keywords: German journalistic style, media discourse, linguistic analysis, discourse strategies, manipulation, media, Ukraine.

ВСТУП

У сучасній лінгвістиці публіцистичний стиль розглядається як комунікативний феномен, що поєднує інформаційну, експресивну та впливову функції. Німецькі медіа активно використовують мовні засоби для побудови дискурсу про Україну, зокрема метафори, евфемізми та оцінну лексику. Дослідження публіцистичного стилю у цьому контексті дозволяє виявити особливості німецького інформаційного простору.

Актуальність теми зумовлена ключовою роллю публіцистичного стилю у формуванні суспільної думки, особливо в медійному дискурсі. Німеччина, як лідер Європейського Союзу, має значний вплив на політику інших європейських країн, а її медіапростір відіграє важливу роль у формуванні громадської думки, яка, у свою чергу, впливає на політичні рішення. Після політичних змін у США, Німеччина стала одним із найважливіших партнерів України. Дослідження особливостей німецького публіцистичного стилю дозволяє не лише виявити лексико-стилістичні закономірності висвітлення подій, а й зрозуміти, яку інформацію отримує німецьке суспільство, що є ключовим у демократичній країні. Саме це робить тему дослідження особливо актуальною.

Мета дослідження – проаналізувати особливості німецького публіцистичного стилю у висвітленні подій, пов'язаних з Україною після 2022 року, та визначити лінгвістичні засоби формування медійного дискурсу.

Для досягнення мети поставлені такі **завдання**:

1. Охарактеризувати публіцистичний стиль, його функції та особливості.
2. Визначити основні лексико-стилістичні засоби, що використовуються у німецьких медіатекстах.
3. Провести дискурсивний аналіз представлення України у провідних німецьких ЗМІ.
4. Виявити стратегії аргументації та маніпулятивні техніки в медійному висвітленні.
5. Проаналізувати зміни в німецькому медійному дискурсі залежно від політичного контексту.

Об'єктом дослідження є німецький публіцистичний стиль у медійному дискурсі.

Предмет дослідження – лексико-стилістичні засоби та дискурсивні стратегії, використані у німецьких електронних виданнях газети «Die Zeit», «Welt» та «Deutsche Welle» для висвітлення подій, пов'язаних з Україною після 2022 року.

Методи дослідження: метод лінгвістичного аналізу (застосовано для виявлення лексичних, стилістичних та синтаксичних особливостей текстів у медійному просторі), контекстуальний аналіз (для врахування політичного і соціального контексту створення медіатекстів, що впливає на вибір мовних засобів), метод контент-аналізу (для кількісного та якісного узагальнення повторюваних лексичних одиниць, стилістичних прийомів та тем, пов'язаних із висвітленням подій в Україні).

Структура бакалаврської роботи зумовлена метою та завданнями дослідження і включає вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

1.1. Визначення публіцистичного стилю та його функцій.

Публіцистичний стиль – це функціональний стиль літературної мови, що має на меті поширення інформації, вплив на суспільну свідомість, формування громадської думки та проведення агітаційно-пропагандистської діяльності. Його використовують у таких медіа, як друковані та електронні видання, радіо та телебачення, а також в інших засобах масової інформації. Цей стиль характеризується образністю, логічною послідовністю викладу, полемічною гостротою та застосуванням експресивно забарвленої лексики. Найчастіше публіцистичний стиль проявляється у формі монологічного мовлення, що відповідає принципам ораторського мистецтва [9].

У навчальному посібникові «Історія публіцистики» публіцистичний стиль розуміють як унікальну форму творчої діяльності та важливу складову духовної культури суспільства, яка має тісний зв'язок із такими сферами, як мистецтво, філософія, наука, релігія та історія. Основною метою публіцистичних творів є висвітлення актуальних питань та подій повсякденного соціального й громадського життя [15, с.8]. Тобто, публіцистичний стиль – це різновид літературної мови, що має на меті передавати та поширювати суспільно-політичну, наукову, культурно-освітню, морально-етичну інформацію та формувати громадську думку.

Як зазначає кандидат філологічних наук Михайленко В. у своїй статті, в публіцистичному стилі можуть бути вкраплення ознак інших стилів, що може залежати від жанру та мети тексту (даний стиль передбачає емоційність та експресивність, тобто використання метафор, гіпербол, повторів, риторичних питань та звернень до аудиторії для впливу на читача [6, с. 116]).

На сайті ВШО (Всеукраїнської школи онлайн) надається найбільш спрощений варіант дефініції «публіцистичний стиль», який наведено як стиль засобів масової інформації (газет, журналів, телебачення, радіо тощо) [13]. Там же можемо

ознайомитися з низкою характерних ознак, які відрізняють його від інших стилів мовлення. Він широко використовує суспільно-політичну термінологію, що дозволяє точно відображати актуальні теми й проблеми. Важливим елементом є чіткість у вираженні думок, яка сприяє зрозумілості тексту для широкої аудиторії. Логічна структура викладу інформації слугує основою для переконання слухачів, що є ключовою метою публіцистики [13].

Існує думка, що публіцистичний стиль є універсальним і відрізняється від інших функціональних стилів тим, що його не можна визначити за фіксованими критеріями. Мовні форми надзвичайно різноманітні, але мають одну спільну мету: вони покликані швидко й ефективно проінформувати читача чи слухача, спонукати до дії чи розважити [14, с. 92].

Публіцистичний стиль орієнтований на інформування та вплив на суспільну думку. Важливими складниками публіцистичних текстів є способи текстового впливу, такі як переконання, навіювання, спонукання [12, с. 314].

Аргументативність та логіко-риторичні засоби також є характерною рисою публіцистичного стилю. Публіцистичні тексти часто базуються на доказовості, логіці та структурованих аргументах (у тому числі маніпулятивних), для формування позиції читача. Також можемо стверджувати, що елементи сугестивності важливі для публіцистики, адже публіцистичні матеріали часто використовують емоційно забарвлену мову, художні образи та ритмічність для впливу на читача [12 с. 315].

Крім того, публіцистичні тексти часто містять емоційно забарвлені слова, що посилюють вплив на читачів чи слухачів. Риторичні запитання, які не потребують відповіді, також є типовим прийомом, що додає тексту виразності та залучає аудиторію до роздумів [20, 131-169]. Ці ознаки роблять публіцистичний стиль ефективним засобом впливу на суспільну свідомість. Очікувано, що у текстах публіцистичного стилю також часто вживаються загальнозрозумілі та масово привабливі слова, в тому числі сучасні іншомовні слова, жаргонізми та неологізми.

Тобто ми можемо зробити висновок, що публіцистичний стиль поєднує в собі не тільки об'єктивність та емоційність, але й точність й образність. Його головною

характеристикою є оцінність, що реалізується через лексичні одиниці та специфічні мовні звороти. Мова публіцистичних текстів часто є емоційно-зabarвленою, динамічною, з елементами розмовної мови, новотворів та запозичених слів.

Також зрозуміло, що синтаксис творів публіцистичного стилю часто простий і доступний. Він включає в себе списки, атрибутивні блоки, різні типи речень і іноді незвичайні мовні конструкції, щоб привернути увагу читача. Типовим є також використання стереотипних висловів, які фактично та психологічно прийнятні читачам. До них належать ідеологічні терміни та кліше, які часто з'являються в журналістських текстах для передачі певних посилів і настроїв [36].

Відповідно, тексти публіцистичного стилю мають за мету не лише інформувати, а й переконувати читача або слухача в правильності авторської точки зору, спонукати до певних дій. Вони часто висвітлюють важливі події, факти та явища повсякденного життя з несподіваного ракурсу, завжди чітко та доступно. В авторському викладі чітко відображена його позиція через вираження власних думок, оцінок, поглядів і ідей, а також через естетичну концепцію тексту [1, 202 с.].

Особливості публіцистичного стилю виражаються через використання різноманітних жанрів, таких як інтерв'ю, репортаж, аналітичні статті та інші. Ці жанри мають свої специфічні мовні ознаки залежно від їх призначення — інформування, аналіз або художнє осмислення подій.

Також варто звернути увагу на функції публіцистичного стилю. Помітно, що різні підходи до класифікації текстових функцій часто базуються на моделі Карла Бюлера, згідно з якою мова розглядається як інструмент комунікації між мовцем і слухачем [33, 114 р.]. У цій моделі мовні знаки виконують три основні функції: вони є символами для передачі фактів та подій зовнішнього світу (репрезентативна функція), відображають внутрішній стан мовця (експресивна функція) та звертаються до слухача з певним закликком або сигналом (апелятивна функція) [22].

Розподіл функціонального навантаження між стильовим значенням і функцією дає можливість зрозуміти особливості використання мовних засобів, закріплених за певними стилями або ж таких, які не мають визначеного стилістичного закріплення. Особливо цікавим є той факт, що мовні засоби з формальними

маркерами можуть виконувати функції, які відрізняються від їхнього стильового значення [3, с. 3]. Наприклад, словоформи з публіцистично-інформативним значенням у публіцистичному стилі виконують відповідну функцію. Проте в інших стилях їх використання може змінюватися: у науковому – це науково-інформативна функція, в офіційно-діловому – офіційно-ділова, у художньому – зображально-художня функція [3, с. 3].

Аналізуючи навчальний посібник «Stilistik Der Deutschen Sprache. Lehrmittel Für Die Studenten», можемо виділити наступні функції публіцистичного стилю:

1. Інформаційна функція (мета тексту – швидко й точно повідомити читача чи слухача про факти. Це робиться за допомогою загальнозрозумілих і масово ефективних мовних засобів, які дозволяють чітко представити складні теми).

2. Функція заклику (стиль призначений для того, щоб спонукати читача або слухача зацікавитися темою або виконати певні дії. Зокрема, заголовки та незвичні комунікативні фрази покликані привернути увагу та викликати цікавість).

3. Розважальна функція (крім надання інформації та звернення, стиль також виконує функцію розваги аудиторії. Це досягається за допомогою креативного мовного дизайну, жартівливої гри слів і яскравих виразів) [5].

Згідно з працею В. Михайленка, публіцистичний стиль виконує наступні основні функції:

- Інформаційна – передача актуальної та важливої суспільної інформації.
- Оціночна – формування певного ставлення до подій, явищ, осіб через вживання оцінної лексики.
- Експресивна – використання емоційно забарвлених слів, стилістичних засобів для впливу на почуття реципієнта.
- Впливова (переконувальна, маніпулятивна) – формування громадської думки, вплив на поведінку та світогляд читачів/слухачів.
- Контактна – встановлення зв'язку з аудиторією через звертання, риторичні питання, особисті займенники («ми», «ви»).
- Розважальна – забезпечення цікавості, залучення читачів через художні засоби, інтригу, дотепність [6, с. 115-116].

Саме ця класифікація є на нашу думку найбільш інформативною, оскільки в ній комплексно розглянуті всі ключові аспекти впливу публіцистичного стилю, роблячи її універсальною для аналізу текстів, створення ефективних повідомлень і розуміння динаміки взаємодії між текстом та реципієнтом.

Отже, публіцистичний стиль залишається важливим засобом комунікації, здатним задовольнити як раціональні, так і емоційні потреби сучасного суспільства. Різноманітність стилістичних засобів, включаючи логічність викладу, художню образність, використання оціночної та експресивної лексики, забезпечує доступність і привабливість текстів цього стилю. Синтез ознак інших стилів дозволяє публіцистичним текстам бути універсальними й ефективними у виконанні своїх функцій, від інформаційної до розважальної.

1.2. Особливості німецького публіцистичного стилю у висвітленні політичних подій

Посилення цифровізації засобів масової інформації сприяє тому, що журналістика перебуває в стані постійних змін. Нові теми та формати виходять на журналістську арену – часом із неймовірною швидкістю. Деякі тенденції є лише швидкоплинними, тоді як інші мають потенціал змінити журналістику надовго.

Німецька асоціація професійних журналістів у своїй статті «Journalistische Trendthemen» наводить перелік сучасних журналістських тенденцій, які відображають особливості німецького публіцистичного стилю. У статті згадуються інноваційні методи та нові можливості в галузі журналістської роботи та форми подання, такі як створені за допомогою штучного інтелекту, доповненої реальності або цифрового оповідання, нові журналістські жанри, такі як позитивна журналістика або журналістика, орієнтована на рішення, а також метатенденції, такі як краудсорсинг або спеціалізація в журналістиці [32].

Цінною для нашого дослідження є статистика з результатами опитування про довіру німецьких громадян до німецьких ЗМІ у 2024 році (Statista), згідно з якою ARD Tagesschau, регіональні та локальні газети, ZDF heute та n-tv є найбільш довіреними джерелами новин – понад 60 % опитаних обрали саме ці джерела.

Менша довіра до таких видань, як Bild та онлайн-платформи t-online, web.de мають довіру в межах 30-40% [41].

Таким чином ми спостерігаємо, що у Німеччині якісні медіа з традиційним публіцистичним стилем (аналітичність, нейтральність, фактологічність) мають найвищий рівень довіри. Таблоїдизація та емоційний стиль в свою чергу знижують довіру до джерела. Також помітно, що онлайн-платформи ще не досягли рівня довіри традиційних ЗМІ, оскільки часто містять фрагментарні новини без глибокого аналізу.

Аналіз специфічного політичного словника, текстових типів і форматів взаємодії, які визначають характер політичного дискурсу, був здійснений Гайко Гіртном у статті «Sprachstilistische Merkmale politischer Kommunikation». Автор досліджував особливості політичного мовлення, його стиль і ключові елементи, що використовуються в політичній комунікації [48].

Політична лексика формується на основі повторюваних мовних конструкцій і специфічного способу висловлення політичних цілей. Часто політично нейтральні терміни набувають нового смислового й емоційного забарвлення через контекст, у якому використовуються. Наприклад, такі слова, як *Heimat*, *Windkraftträder*, або *Sterbehilfe*, у політичному контексті набувають ідеологічного або символічного значення [48].

Загалом політичну лексику можна розділити на чотири групи:

- Інституційна лексика: терміни, пов'язані з діяльністю політичних установ (наприклад, *Bundesrat*, *Entwicklungszusammenarbeit*, *Misstrauensvotu*).
- Ресортна лексика: терміни, що характеризують конкретні сфери політики (наприклад, *Aufschwung*, *Sparpaket*, *Rettungsschirm*, *Schuldenbremse*, *Öko-Steuer*, *Umweltprämie*).
- Загальна лексика взаємодії: слова, що описують процеси та дії (наприклад, *Kraftanstrengung*, *Mobilisierung*, *Krise*).
- Ідеологічна лексика: терміни, які відображають цінності, ідеї й ідеології (наприклад, *Demokratie*, *Frieden*, *Terrorismus*, *Diktatur*) [48].

Варто розглянути також усні формати взаємодії, такі як дебати, переговори та формати запитань-відповідей. Наприклад, політичні ток-шоу є важливим форматом, де обговорюються актуальні теми за участю політиків, експертів і глядачів. У таких шоу використовуються різні мовні засоби, включаючи ідеологічну лексику, а також невербальну комунікацію [25].

Дослідження особливостей політичної мови, її функцій та використання гендерно-нейтральної мови у політичних текстах здійснила Терези С. у своїй статті «*Sprache in der Politik: Ihre Funktion, beliebte Floskeln und gendergerechte Sprache*». Серед функцій публіцистичного стилю у висвітленні політичних подій авторка згадує: переконання, формування груп виборців, критику опонентів, підкреслення власних досягнень і приховування недоліків [47].

В даному контексті також варто звернути увагу на нечіткість формулювань як способу самозахисту, щоб уникнути швидких негативних реакцій або «шквалу критики» в соціальних мережах.

Тереза С. також виокремила специфічну частовживану лексику, яка регулярно використовується у політичному дискурсі:

- «*Gestalten*»: Використовується замість «робити», щоб створити враження творчого підходу.
- «*Reform*»: Часто передбачає соціальні зміни, які можуть не знайти позитивного відгуку від слухачів, хоча слово має позитивну конотацію.
- «*Wir*»: Викликає відчуття спільності, але може бути сприйняте неоднозначно.
- «*Verantwortung*»: Зазвичай означає підготовку до відставки, але подається як прояв відповідальності.
- «*Wer mich kennt...*»: Конструкція натякає на неформальний зв'язок між політиком та слухачами [47].

Стаття «*Boulevardisierung der politischen Berichterstattung?*» звертає увагу на процес «бульваризації» в сучасній німецькій пресі та зміни в способах висвітлення політичних подій у друкованих медіа. Під поняттям «бульваризації» розуміють

акцент на зростання сенсаційності, персоналізації та спрощення політичних новин [50, с. 348].

Варто зауважити, що цей процес часто сприймається як загроза якості медіа, оскільки орієнтується на скандали, знаменитостей та драматизацію подій.

Ключовими тенденціями бульваризації є використання більшої кількості зображень, більші заголовки, коротші тексти та перевага спрощеній мові (збільшенню використання розмовних фраз та емоційної лексики). Також помітне посилення персоналізації новин – політичні події подаються через конфлікт між конкретними особами (наприклад, протиставлення «протагоністів» і «антагоністів») [19, с. 102-126.].

Відповідно є підстави стверджувати, що у сучасних німецьких публіцистичних текстах політичні події дедалі частіше описуються через емоційні та конфліктні сюжети, а не через об'єктивні факти. Водночас традиційні медіа, що дотримуються принципів фактологічності, нейтральності та аналітичності, залишаються найбільш надійними джерелами інформації для німецького суспільства.

Особливу увагу в нашому дослідженні буде приділено аналізу політичної лексики, оскільки саме вона є ключовим елементом політичного дискурсу, що формує суспільну думку. Серед основних груп політичної лексики для аналізу буде обрана ідеологічна лексика, що включає такі поняття, як «демократія», «свобода», «тероризм», «дискурс» тощо. Ця група лексики є найбільш показовою для нашої теми, оскільки її вживання відображає політичну спрямованість дискурсу, дозволяючи виявити стратегічні особливості мовлення політиків і журналістів, їхню риторику та методи впливу на громадську думку.

1.3. Засоби мовної виразності та їхня роль у створенні медійного дискурсу

Мовні варіації та їхня роль у медійному середовищі залежить від соціальних, регіональних та технологічних факторів, які формують мовний ландшафт у публіцистичних текстах. У сучасному інформаційному просторі засоби масової комунікації не лише передають інформацію, а й активно впливають на її

сприйняття. Динамічні зміни в медійному дискурсі сприяють трансформації публіцистичного стилю, роблячи його більш адаптивним до вимог цифрової епохи.

Засоби виразності – це спеціальні художньо-риторичні прийоми, лексичні та граматичні засоби мови, що привертають увагу до висловлення. Вони використовуються для надання мови експресії, емоційності, наочності, роблять її більш цікавою і переконливою [4].

Відповідно, у німецькому публіцистичному дискурсі такі засоби відіграють важливу роль у створенні впливових текстів, особливо у політичній журналістиці. Використання метафор, гіпербол, антитез, алюзій та інших риторичних фігур допомагає формувати суспільну думку та маніпулювати емоціями аудиторії.

Виразність мовлення забезпечується виражальними засобами звукового та художнього мовлення, зокрема тропами, емоційно-оцінною лексикою, синтаксичним конструюванням тексту, а також силою й видозмінами голосу, пауз і темпу мовлення, емоційною тональністю тощо. [2, с.4].

Тобто ми можемо стверджувати, що у контексті німецького медійного дискурсу особливе значення має синтаксична структура речень: використання номінативних конструкцій, складнопідрядних речень та парцеляції для підсилення драматичного ефекту.

Засоби мовної виразності є ключовими для формування змісту медійного дискурсу. Завдяки символічній мові, текстовим форматам, контекстуальним алюзіям та стилістичним прийомам створюються унікальні уявлення про події, місця та явища. Сучасна інтернет-комунікація ставить нові виклики перед традиційними методами аналізу дискурсу, зокрема через акцент на мультимодальності, що поєднує текст, зображення та інші медійні формати [31].

Наприклад, у сучасних німецьких політичних ЗМІ широко використовується інтерактивний контент, відеофрагменти та інфографіка, що створює новий рівень інформаційної взаємодії з аудиторією.

Отже, особливості публіцистичного стилю у німецькому медійному дискурсі визначаються не лише традиційними мовними нормами, а й новими тенденціями цифрової комунікації. Взаємодія текстуальних, візуальних та аудіальних елементів

змінює способи сприйняття інформації, що впливає на формування суспільної думки. Політична публіцистика, особливо у Німеччині, все більше використовує емоційно-експресивні засоби для залучення аудиторії, що підтверджує важливість глибокого аналізу медійного дискурсу у сучасних умовах.

Розглянуті теоретичні засади публіцистичного стилю та його особливості в німецькій мові є необхідною основою для подальшого аналізу сучасного німецького медіапростору. У наступному розділі ми зосередимося на дослідженні конкретних тенденцій у німецькій журналістиці, зокрема на аналізі ідеологічної та інституційної лексики, адже саме ці групи термінів відіграють ключову роль у формуванні громадської думки та політичної риторики в сучасних ЗМІ.

Висновки до першого розділу

Публіцистичний стиль є одним із найважливіших функціональних стилів літературної мови, адже він відіграє ключову роль у формуванні суспільної думки, поширенні інформації та впливі на громадську свідомість. Його універсальність проявляється у широкому спектрі сфер застосування: від друкованих і електронних видань до радіо, телебачення та інших платформ, що забезпечують масове охоплення аудиторії. Гнучкість публіцистичного стилю дозволяє адаптувати його під різні жанри, цілі та завдання, що робить його незамінним інструментом комунікації.

Серед основних характеристик цього стилю можна виділити логічну послідовність викладу, яскраву образність, застосування експресивно забарвленої лексики та полемічну гостроту. Це підтверджує його зв'язок із такими важливими сферами культури, як мистецтво, філософія, наука, релігія та історія. Інтеграція емоційності та риторичних засобів, таких як метафори, повтори, риторичні питання, дозволяє досягати глибшого впливу на читача чи слухача.

Цифровізація засобів масової інформації та розвиток нових технологій суттєво змінюють сучасну журналістику, відкриваючи нові можливості для подання інформації та взаємодії з аудиторією. Довіра до медіа залишається ключовим показником їхньої ефективності. Як свідчать результати опитувань, найбільшу

довіру серед німецьких громадян мають традиційні ЗМІ, такі як ARD Tagesschau, ZDF heute та регіональні газети. Це підтверджує, що якісна журналістика, яка дотримується принципів публіцистичного стилю, зберігає свою актуальність навіть у цифрову епоху. Натомість таблоїдизація та емоційний стиль, характерні для деяких онлайн-платформ, знижують рівень довіри, що свідчить про важливість збереження високих стандартів журналістської роботи.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ НІМЕЦЬКИХ МЕДІАТЕКСТІВ ПРО УКРАЇНУ ПІСЛЯ 2022 РОКУ

2.1. Корпус досліджуваних текстів: вибір джерел та критерії аналізу

Для аналізу особливостей публіцистичного стилю в німецькому медіапросторі було обрано тексти з електронних видань газет «Die Zeit», «Welt» та медіакомпанії «Deutsche Welle». Такий вибір зумовлений кількома факторами, що визначають репрезентативність, якість та значущість цих джерел у сучасному інформаційному середовищі.

По-перше, «Die Zeit» є одним із найвпливовіших і найавторитетніших німецьких журналів, що спеціалізується на політичній журналістиці та аналітичних матеріалах [40]. Його публікації відзначаються високим рівнем аналітичності, критичним підходом до висвітлення суспільно-політичних питань та використанням різноманітних мовних засобів для вираження авторської позиції. Це робить його цінним джерелом для дослідження функціональних і стилістичних особливостей німецького публіцистичного стилю.

Електронне видання газети «Welt» є цінним джерелом для дослідження, яке охоплює широкий спектр тем, включаючи політику, економіку, культуру та міжнародні події. «Welt» представляє собою якісне видання, яке поєднує глибокий аналіз подій із оперативною подачею новин. Це дозволяє дослідити, як у сучасній журналістиці балансують між фактологічною точністю та аналітичними коментарями. У виданнях значна увага приділяється політичному дискурсу, міжнародним відносинам та економічним темам, що є важливим для аналізу використання політичної лексики, мовних стратегій та конструкцій.

На відміну від «Der Spiegel» та «Welt», які орієнтовані переважно на німецьких читачів, «Deutsche Welle» є міжнародним засобом масової інформації, що спрямований на іноземну аудиторію. Особливістю цього медіа є його доступність для іноземних читачів, що зумовлює певні мовні адаптації, спрощення структур і використання пояснювальної лексики. Цей ресурс є цінним також через

те, що DW активно використовує різні цифрові формати: відео, аудіоподкасти, інтерактивні матеріали, що дає змогу вивчити, як змінюється публіцистичний стиль у мультимедійному середовищі.

Аналіз текстів, написаних у публіцистичному стилі німецьких медіа, базуватиметься на дослідженні їхніх лексичних, синтаксичних і стилістичних особливостей, включаючи використання запозиченої лексики, спеціальних термінів та емоційно забарвлених слів, а також аналізується довжина речень, складність синтаксису, риторичні питання та інші мовні засоби.

Особливу увагу буде приділено також тональності текстів, що може бути нейтральною, офіційною, критичною чи експресивною, а також їхня орієнтація на місцеву чи міжнародну аудиторію.

Окрім того, увагу буде приділено композиційній будові текстів, зокрема заголовкам, основним частинам і висновкам, їхній логічності, інформаційній насиченості та використанню мультимедійного контенту (відео, аудіо, графіків) чи експертних коментарів.

Такий підхід забезпечує всебічний аналіз мовних, стилістичних і структурних характеристик публіцистичного стилю німецького медіапростору, адаптованого до умов сучасного цифрового середовища.

2.2. Лексико-стилістичні особливості представлення України в німецькому медіапросторі

В німецькому медіапросторі образ України формується через призму політичних, економічних та соціальних подій, що отримують широкий резонанс у міжнародному контексті. Помітно, що особливу увагу приділяють тематиці війни, реформ, культурних ініціатив та дипломатичних відносин, що формують імідж країни у свідомості німецької аудиторії.

У статтях спостерігається активне використання емоційно-забарвленої лексики для опису політичних, економічних і соціальних процесів в Україні. Наприклад, слова «Krise» (криза), «Konflikt» (конфлікт), «Spannung» (напруженість) часто зустрічаються в контексті політичної ситуації. Наприклад, у статті згадується:

- «*Das ist höchst unangemessen...*» [44]
- «*Ihr Leid nicht in Vergessenheit gerät...*» [29]
- «*Ungarns Premier sieht in der EU einen «zahnlosen Tiger»*» [27]
- «*Verteidigungsminister Boris Pistorius bezeichnete den US-russischen Vorschlag ... als «Nullnummer»*» [42]

Ми спостерігаємо, як емоційно-забарвлена лексика у статтях виконує важливу функцію, акцентуючи увагу на ключових аспектах подій та викликаючи емоційний відгук у читача та допомагає створити драматичний контекст, підкреслюючи напруженість і значущість описуваних ситуацій.

Німецькі журналісти широко застосовують політичну та економічну термінологію: «*Angriff*» (107 збігів у досліджуваних статтях), «*Regierung*» (44 збіги), «*Sanktionen*» (23 збіги), «*Krise*» (8 збігів), «*Souveränität*» (8 збігів). Бачимо, що термін «*Angriff*» зустрічається найчастіше, що може говорити про важливість військового аспекту в новинному порядку денному. Це відображає загальну увагу до бойових дій та їх розвитку. Часте вживання терміну «*Regierung*» показує, що важливу роль у висвітленні займають реакції та дії політичних лідерів. На даному етапі також варто звернути увагу на персоніфікацію війни через терміни та власні назви, що робить складні політичні та економічні процеси більш зрозумілими для громадськості, акцентуючи увагу на ключових фігурах та їхній ролі у глобальних змінах. Імена таких політиків, як Wolodymyr Selenskyj, Olaf Scholz чи Joe Biden, часто згадуються поряд із ключовими подіями, щоб показати, хто ухвалює рішення або формує політичний порядок денний. Так само журналісти нерідко використовують формулювання на кшталт «*Ukraine verkündet*» або «*Deutschland liefert*», щоб надати державам людських рис і спростити сприйняття складних міжнародних процесів. Такий підхід допомагає читачам краще зрозуміти динаміку конфлікту, але водночас може спрощувати реальність, де рішення часто є результатом колективних дій і багаторівневих переговорів.

У відібраних статтях також зустрічаються клішовані та стереотипні вирази, що часто використовуються в медіа для опису ситуації в Україні та міжнародних відносин:

- «(russischer) Terror» [45]
- «Wir werden den nächsten Winter überstehen» [59]

Часто зустрічаються запозичення та власні назви, що передають культурний та геополітичний контекст: «Maidan» (Майдан), «Donbass» (Донбас), «Kyjiw» (Київ):

– «Am Maidan, dem Platz der Unabhängigkeit und dem Ort der proeuropäischen Massendemonstrationen von 2013 und 2014, herrscht dagegen eine nachdenkliche Stimmung» [57]

– «Im Landkreis Butscha in der Region Kyjiw wurden dem ukrainischen Zivilschutz zufolge zwei Menschen durch herabfallende Drohentrümmer verletzt» [42]

Також зауважимо, що варто звернути увагу на правопис назви столиці. Часте використання в німецьких статтях *Kiew* (59 згадок), тоді як правильне написання *Kyjiw* зустрічається лише 18 разів, вказує на поступовий, але ще неповний перехід до коректної транслітерації українських топонімів. Така зміна є важливим аспектом визнання української ідентичності та відходу від радянської мовної традиції у європейських джерелах.

Більшість статей написані в інформативному стилі, що передбачає використання нейтральної лексики, фактологічної інформації та офіційних джерел. Вживання пасивних конструкцій підкреслює об'єктивність матеріалів. Наприклад:

– «Der Waffenruhe-Plan soll im Anschluss an die Beratungen in London den USA vorgestellt werden» [35]

– «Das Land tue alles dafür, damit der russische Terror beendet werde» [45]

– «Es sei «unerlässlich», dass die Zivilbevölkerung über einen humanitären Korridor aus der Stadt geholt werde» [51]

У статтях із соціально-політичним ухилом можна помітити елементи публіцистичного стилю: риторичні питання або заклики до дії:

– «Was bewirken Sanktionen?» [64]

– «Was jetzt, America?» [42]

– «Was könnte unmenschlicher sein?» [61]

Широко використовується пряма та непряма мова для передачі точок зору політиків та експертів. Це створює ефект достовірності та зближує читача з автором. Наприклад:

– «Geben Sie dem Frieden eine Chance!» [64] – звернення Генерального секретаря ООН Антоніу Гутерреша до Володимира Путіна.

– «Die schlimmsten Befürchtungen sind wahr geworden.» [34] – пряма мова фінансового експерта Томаса Альтмана про ситуацію на ринку.

– «Es gab keine Sekunde lang Zweifel, dass die Ukrainer bis zum Ende kämpfen werden.» [51] – старший радник у Фонді Пуласкі, Мартін Бужанський, в статті після початку війни в 2022 р.

У знайдених прикладах бачимо, як за допомогою прямої мови передається моральна оцінка події. Увага акцентується на тому, щоб викликати осуд і задати читачеві певну емоційну рамку сприйняття.

У публікаціях широко використовуються цитати політиків, що додає достовірності та офіційного стилю:

– ««Das sind starke Neuigkeiten», sagte Selenskyj in seiner abendlichen Videobotschaft.» [45]

– ««Wir entwickeln gerade kluge Mechanismen, damit im nächsten Sanktionsschritt auch Öl einbezogen werden kann», sagt Ursula von der Leyen.» [17]

– «Bundeskanzler Olaf Scholz (SPD) sagte vor seinem voraussichtlich letzten EU-Gipfel, es gehe darum, «dass wir unsere Unterstützung fortsetzen, dass wir einen klaren Standpunkt haben, damit ein gerechter Frieden für die Ukraine möglich ist.»» [27]

Отже, аналіз представлення України в німецькому медіапросторі засвідчує, що образ країни формується через призму політичних, економічних і соціальних подій, які отримують значний міжнародний резонанс. Вибірка статей з видань Deutsche Welle, WELT та Die Zeit дала змогу простежити загальні тенденції медійного висвітлення української тематики, особливості використання лексичних і стилістичних засобів, а також виявити ключові наративи щодо України. Аналіз текстів свідчить, що німецькі ЗМІ використовують як емоційно забарвлену лексику, так і нейтральний аналітичний стиль залежно від контексту.

2.3. Використання метафор, оцінної лексики та евфемізмів у висвітленні подій

У текстах, що висвітлюють складні політичні та військові події, такі як конфлікт в Україні, мовні засоби відіграють вирішальну роль у формуванні сприйняття читача. Метафори, оцінна лексика та евфемізми використовуються не лише для стилістичного збагачення тексту, але й для впливу на емоційний стан аудиторії, формування певного ставлення до подій та їх учасників.

В електронному виданні «Deutsche Welle» у текстах, що висвітлюють складні політичні та військові події, такі як конфлікт в Україні, мовні засоби відіграють вирішальну роль у формуванні сприйняття читача. Метафори, оцінна лексика та евфемізми використовуються не лише для стилістичного збагачення тексту, але й для впливу на емоційний стан аудиторії, формування певного ставлення до подій та їх учасників.

Метафори створюють асоціативний зв'язок між явищами, переносячи значення з однієї сфери в іншу. Наприклад, у текстах статей від Deutsche Welle зустрічаються вислови «*Ort von Putins Niederlage*» та «*Drehscheibe für die ukrainische Armee*» [62]. У першому випадку використання метафори підкреслює військовий та політичний контекст, роблячи наголос на стратегічному значенні Харкова. У другому – міський простір асоціюється з рухом, що передає ідею важливості міста в оборонній стратегії України.

Також прикладом метафоричного вислову є «*stilles Opfer des Krieges*» [54], що передає персоніфікацію екологічної катастрофи як постраждалого суб'єкта. Це допомагає посилити ефект трагедії та наголосити на «невидимих» наслідках війни.

Оцінна лексика використовується для створення певного ставлення до подій або явищ. Наприклад, автори застосовують вислови «*blutige Gefechte*» [53], «*schwere Kämpfe*» [52] та «*ökologische Katastrophe*» [54]. Усі ці вислови мають сильне емоційне забарвлення, спрямоване на виклик глибокого співпереживання та усвідомлення масштабів трагедії. Вона містить як позитивні, так і негативні

конотації, використовується для формування ставлення читача до подій та їх учасників.

Негативна оцінна лексика:

- «perfide» («підступний») [16] – щодо мотивів Росії.
- «die Ukraine ist meilenweit davon entfernt» («Україна дуже далеко від цього») [16] – підкреслює складність ситуації.

Позитивна оцінна лексика:

- «die Ukraine arbeitet ausschließlich konstruktiv» («Україна працює винятково конструктивно») [26] – позитивна оцінка позиції України.
- «eine Chance für die Ukraine, sich von ihrer besten Seite zu zeigen» («шанс для України показати себе з найкращого боку») [26] – підкреслює потенційну вигоду.

Евфемізми використовуються для пом'якшення гострих тем, особливо тих, що стосуються війни та політики. Заміна «бойових дій» на «гарячу фазу війни», «відмови від переговорів» на «відтягування переговорів» або «втрати територій» на «територіальні поступки» дозволяє зменшити емоційне напруження та зробити текст більш прийнятним для читача. Використання евфемізмів дозволяє авторам уникати різких висловів, які можуть викликати гостру реакцію, зберігаючи дипломатичний тон. У прикладах зустрічається вислів «*Tabu, dass die Ukraine Russland mit ihren Waffen beschießt*» [62], який надає пом'якшеного звучання темі обмежень у використанні західних озброєнь.

Яскравими прикладами евфемізмів є:

- «heiße Kriegsphase» [16] («гаряча фаза війни») замість «бойові дії».
- «Verhandlungen hinauszuzögern» [26] («відтягувати переговори») замість «відмовлятися від переговорів».
- «territoriale Zugeständnisse» [26] («територіальні поступки») замість «втрата територій».
- «nicht sehr gut läuft für die Ukraine» [16] («не дуже добре для України») замість «Україна зазнає труднощів».

– «eine gewisse Stabilität» [62] («певна стабільність») замість «повна безпека».

Подальші приклади стилістичних засобів походять з електронного видання газети «Die Welt». Метафори, евфемізми та оцінна лексика є потужними інструментами в даному джерелі для створення ефективного політичного дискурсу, що дозволяє формувати певні образи, пом'якшувати суперечливі питання або наголошувати на важливості певних рішень. Метафоричні вислови допомагають зробити текст більш яскравим та асоціативним. Наприклад, «Hamburg steht still» [29] було використано для символічного опису хвилини мовчання, перетворюючи просту акцію на потужне вираження солідарності. Інша метафора «Koalition der Willigen» [35] формує уявлення про об'єднання держав, що підтримують спільну мету.

Яскравими прикладами метафор є також:

- Verteidigungsausgaben [44] – «Оборонні витрати» як образне позначення військових витрат. Фінанси, які є абстрактним поняттям, зображуються як «витрати», що асоціюються з конкретними діями та матеріальними ресурсами.

- Diese Dinge stehen nicht zur Verhandlung [44] – «Ці речі не підлягають обговоренню» як метафоричне вираження твердості позиції.

У даному виданні використовуються такі евфемізми :

- Lockerung der Ausgabenregelungen [44] – «Пом'якшення правил витрат», що приховує значення збільшення бюджетних витрат.

- Kürzungen an anderer Stelle [26] – «Скорочення в інших місцях», що є заміною більш прямого «урізання бюджету».

Оцінна лексика у даному виданні є ще одним важливим інструментом, що формує ставлення читача до подій. Фрази «völkerrechtswidrige Angriff» [29] (порушення міжнародного права) та «klarer Fokus» [35] (чіткий фокус) забезпечують однозначну інтерпретацію подій.

Використання гіпербол також допомагає підсилити емоційний ефект. Наприклад, «hält Europa seit drei Jahren in Atem» [29] створює враження безперервної напруги та наголошує на глобальній важливості конфлікту.

У електронному виданні газети «Die Zeit» активно використовують стилістичні засоби для висвітлення політичних подій, щоб підкреслити важливість теми, створити емоційний контекст та вплинути на ставлення аудиторії. Серед ключових прийомів – метафори, оцінна лексика, евфемізми, антитези, гіперболи та інверсії.

Метафори займають особливе місце у текстах, адже вони сприяють створенню образного уявлення про складні політичні та соціальні явища. Наприклад, вислів «stranguliert das die Handlungsfähigkeit des Staates» [39] (це душить можливості держави) яскраво описує економічні обмеження, що заважають уряду діяти. Також вислів «Deutschland könnte nicht unbeteiligt an der Seite stehen» [39] (Німеччина не може стояти осторонь) підкреслює активну роль країни у міжнародній політиці. Наприклад, вислів «Europa ist hier, um die Ukraine in diesem entscheidenden Moment zu stärken» [60] (Європа тут, щоб підтримати Україну в цей вирішальний момент) підкреслює солідарність Європи з Україною. Інша метафора «maximaler Druck auf Moskau» [56] (максимальний тиск на Москву) передає ідею рішучих дій проти агресора.

Також використовується метафора «Es ist Europas Schicksal» [56] (Це доля Європи), яка акцентує на важливості українського питання для майбутнього всього континенту.

У контексті технологій використовується метафора «Starlink spielt eine große Rolle bei der Kommunikation» [60] (Starlink відіграє велику роль у комунікації), що акцентує на важливості супутникового зв'язку для військових операцій.

Емоційно забарвлені слова допомагають створити певне ставлення до подій. Наприклад, «verschärfte Sicherheitslage» [39] (загострена безпекова ситуація) додає драматизму опису загрози, а «guter Tag für die Ukraine» [59] (хороший день для України) створює позитивний настрій у повідомленні про нові ініціативи.

Евфемізми дозволяють уникнути надмірної категоричності у висловлюваннях. Наприклад, «Willen zum Frieden» [60] (воля до миру) є нейтральним виразом, що маскує вимоги до України щодо поступок. Також «Amnestie in einem neutralen Land» [58] (амністія в нейтральній країні) пом'якшує ідею політичного відступу.

«Bereitschaft, mehr Verantwortung zu übernehmen» [60] (готовність взяти на себе більше відповідальності) є дипломатичним виразом для опису зростання ролі Європи у вирішенні конфлікту. Інший приклад «Diversifizierung der Energiequellen» [55] (диверсифікація енергетичних джерел) пом'якшує тему енергетичної залежності від Росії.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що в німецькому медійному просторі мовні засоби відіграють ключову роль у формуванні сприйняття читача, особливо під час висвітлення складних політичних і військових подій, таких як конфлікт в Україні. Метафори, оцінна лексика та евфемізми не лише стилістично збагачують тексти, а й цілеспрямовано впливають на емоційний стан аудиторії, формуючи певне ставлення до подій і їх учасників.

Висновки до другого розділу

Аналіз представлення України в німецькому медіапросторі засвідчує, що образ країни формується через призму політичних, економічних та соціальних подій, які отримують значний міжнародний резонанс. Дослідження матеріалів із видань Deutsche Welle, WELT та Die Zeit дозволило простежити загальні тенденції у висвітленні української тематики, лексичні й стилістичні особливості медійного контенту, а також виявити ключові наративи щодо України.

Однією з основних рис німецького медійного дискурсу є поєднання нейтрального аналітичного стилю та емоційно забарвленої лексики. У матеріалах Deutsche Welle переважає збалансоване подання інформації з акцентом на фактологічну точність, тоді як у WELT та Die Zeit частіше зустрічаються експресивні висловлювання, що впливають на громадську думку. Стилiстичний аналіз статей виявив широке використання політичної та військової термінології, метафоричних конструкцій та оцінної лексики, які формують специфічне сприйняття України в німецькому інформаційному полі.

Важливу роль відіграють метафори та евфемізми, що використовуються для посилення емоційного впливу та створення символічних образів. Наприклад, такі вирази, як «Україна як бастион Європи» або «сильний сигнал Росії», підкреслюють

стратегічне значення країни у світовій політиці. Негативна оцінна лексика акцентує увагу на викликах, з якими стикається Україна, тоді як позитивні конотації допомагають сформувати її образ як країни, що прагне реформ і міжнародної підтримки.

Загалом, німецькі ЗМІ приділяють значну увагу Україні, розглядаючи її крізь призму геополітичних змін, військових конфліктів, реформ та міжнародних відносин. Такий підхід не лише впливає на формування іміджу України в європейському інформаційному просторі, а й сприяє конструюванню суспільної думки щодо подальшої політики Німеччини та ЄС стосовно українського питання.

РОЗДІЛ 3

ДИСКУРСИВНИЙ АНАЛІЗ ПРЕДСТАВЛЕННЯ УКРАЇНИ У ПРОВІДНИХ НІМЕЦЬКИХ ЗМІ

3.1. Ключові наративи щодо України у публіцистичних текстах

Конфлікт в Україні став однією з центральних тем світового медійного простору, зокрема німецького, де ця подія аналізується через низку наративів, які формують уявлення про ситуацію та її учасників. У публіцистичних текстах чітко простежується акцент на підтримці України, засудженні агресивних дій Росії та прагненні до мирного врегулювання конфлікту. Використання цих наративів дозволяє не лише інформувати аудиторію, але й впливати на її емоційне сприйняття подій, розширюючи контекст розуміння ситуації. Одним із таких наративів є підтримка суверенітету та територіальної цілісності України. Цей наратив займає ключове місце в німецькому медійному дискурсі і відображає тверду позицію міжнародної спільноти щодо неприпустимості будь-яких порушень кордонів суверенної держави. Його можна групувати за різними аспектами, що відображають механізми міжнародної допомоги та стратегії захисту. Зокрема, можна виділити пряму політичну підтримку, військову допомогу, що охоплює постачання озброєння, військову підготовку та оборонні ініціативи; економічний тиск на агресора, який реалізується через санкції та фінансові обмеження щодо Росії та заперечення територіальних компромісів:

Прикладами прямого заклику до підтримки України є:

– *„Europa ist hier, um die Ukraine in diesem entscheidenden Moment zu stärken“* [58] (підкреслює солідарність Європи з Україною та її прагнення до збереження суверенітету).

– *„Es ist nicht nur das Schicksal der Ukraine, das auf dem Spiel steht. Es ist Europas Schicksal.“* [56] (наголос на важливості територіальної цілісності України для стабільності Європи).

Спостерігаємо, що на тлі прагнень України стати частиною Європейського Союзу, чимало медійних матеріалів зосереджуються на обговоренні європейської

перспективи країни. У текстах підкреслюється важливість реформ, спрямованих на гармонізацію з європейськими стандартами, а також звучать заклики до пришвидшення переговорів щодо членства України в ЄС. Цей наратив формує розуміння про Україну як невід’ємну частину європейської спільноти.

Особливе місце займають матеріали, які висвітлюють підтримку України через надання військової техніки, гуманітарної допомоги та фінансових ресурсів. Майже кожна відібрана стаття містить згадки про матеріальну допомогу Україні. Європейські інституції, а також окремі держави, такі як Німеччина, активно сприяють постачанню озброєння, відновленню інфраструктури та фінансовій стабільності України. Приклади закликів до підтримки через військову допомогу:

– *«Die USA sind nach absoluten Zahlen seit Kriegsbeginn der größte militärische Unterstützer der Ukraine.»* [38] посилення обороноздатності України як одне із завдань країн-союзниць.

– *„Rumänien will „bis zum Sieg über Russland“ helfen“* [59] (підтримка оборони України через постачання озброєння).

Заперечення територіальних компромісів як один із поширених наративів проявляється у виразах:

– *„Selenskyj kündigte an, keinen sein Land betreffenden Vereinbarungen zwischen den USA und Russland zuzustimmen, die nicht mit der Ukraine und ihren europäischen Unterstützerländern abgestimmt seien.“* [56] (чітка позиція щодо захисту власної територіальної цілісності).

– *„Während die USA von der Ukraine Zugeständnisse fordern, hat Russland keinerlei gemacht.“* [26] (наголошення на важливості збереження українських територій без компромісів).

Приклади повідомлень про санкційну політику щодо країни-агресора:

– *„Das bereits vergangene Woche vereinbarte 16. Sanktionspaket umfasst [...] Importverbote für russisches Aluminium, Sanktionen gegen mehrere russische Banken.“* [56] (захист українського суверенітету через економічний тиск на агресора).

– *„Die Zölle würden sich 'voraussichtlich negativ auf die russischen Exporteinnahmen auswirken' und damit auch auf die Fähigkeit Russlands, seinen*

Angriffskrieg gegen die Ukraine zu führen.“ [42] (прямий економічний захід для збереження незалежності України).

Прикладом наративу щодо України може бути також засудження російської агресії. Використання жорсткої лексики на кшталт «*російська воєнна агресія*» або «*агресивний напад*» формує негативне сприйняття дій Росії, підкреслюючи їхній протиправний і насильницький характер. Цей наратив спрямований на те, щоб викликати у читачів чітке розуміння причинно-наслідкових зв'язків конфлікту та покласти відповідальність на Росію. Окрім цього, тексти нерідко містять згадки про військові злочини, скоєні російськими військами, що підсилює осуд цих дій у публічному дискурсі.

Вважаємо доцільним представлення зафіксованих наративів у вигляді таблиці для унаочнення відібраної інформації:

Таблиця 3.1

Основні наративи щодо України в німецьких ЗМІ

№	Наратив	Приклад з тексту
1	Суверенітет і демократія України недоторкані	«Diese Dinge stehen nicht zur Verhandlung an“ – Scholz pocht auf Souveränität der Ukraine [44]
2	Україна – частина Європи та захисник європейських цінностей	„Das ukrainische Volk unter Selenskyjs Führung verteidigt [...] auch Europa und die europäischen Werte“ [46]
3	Європа як надійний партнер України	„Europa ist hier, um die Ukraine in diesem entscheidenden Moment zu stärken“ [56]

4	Німеччина як ключовий союзник України	„Hamburg steht fest an der Seite der Ukraine und seiner Partnerstadt Kyiv“ [29]
5	Збройна агресія Росії як порушення міжнародного права	„der völkerrechtswidrige Angriff Russlands auf die Ukraine“ [29]
6	Росія як джерело варварських атак і деструктивних дій	„Russlands barbarische Anstrengungen, Millionen von Männern, Frauen und Kindern den Strom zu nehmen“ [55]
7	Західна військова допомога як необхідність для збереження України	„Wenn der Kongress nicht handelt, [...] wird das die Ukraine ‚auf dem Schlachtfeld in die Knie zwingen‘“ [53]
8	Агресія Росії як загроза для цивільної інфраструктури та мирного населення	„Russland überzieht das Nachbarland [...] mit Luftschlägen. [...] schwerste Zerstörungen etwa an Energieinfrastruktur“ [42]
9	Спроба США нав'язати Україні «поганий мир»	„um der Ukraine einen schlechten Deal aufzuzwingen“ [57]
10	Європейський шлях України та її прагнення до членства в ЄС	„Selenskyj übergibt Fragebogen zu EU-Beitritt“ [17]

Центральним елементом багатьох текстів є акцент на підтримці України міжнародною спільнотою, яка виявляється в політичній, економічній та гуманітарній площинах. Увага приділяється заявам солідарності з боку провідних організацій, таких як ЄС і НАТО, а також окремих держав. Окрім цього, медійні матеріали висвітлюють численні акції пам'яті, благодійні заходи та демонстрації, метою яких є підтвердження єдності з українським народом.

Таким чином, медійний дискурс навколо конфлікту в Україні формує стійку позицію щодо підтримки її суверенітету, територіальної цілісності та європейського майбутнього. Використання різних наративів у німецькому інформаційному просторі не лише інформує аудиторію, але й впливає на її сприйняття ситуації, зосереджуючи увагу на міжнародній солідарності з Україною. Відображення цих аспектів через політичну, військову та економічну підтримку, а також заперечення будь-яких територіальних поступок демонструє стратегічну важливість України в європейському контексті. Засудження російської агресії та акцент на наслідках війни для Європи підсилюють розуміння причин конфлікту, що сприяє формуванню цілісного наративу про необхідність глобальної підтримки України.

3.2. Стратегії аргументації та маніпулятивні техніки

Німецькі засоби масової інформації активно використовують стратегії аргументації та маніпулятивні техніки для впливу на аудиторію, формуючи її думку щодо складних політичних і соціальних питань. Застосування цих прийомів сприяє посиленню переконливості текстів і забезпечує їхню ефективність у досягненні певних комунікаційних цілей.

Автори текстів часто посилаються на висловлювання відомих політиків, експертів чи міжнародних організацій, щоб підтвердити свою позицію. Наприклад, цитування канцлера Німеччини Олафа Шольца про непорушність суверенітету України додає вагу аргументу, підкреслюючи важливість захисту демократичних принципів.

Для формування емоційного зв'язку із читачами використовуються емоційно забарвлені слова та образи. Наприклад, опис «спустошливої екологічної катастрофи» викликає відчуття співчуття, спонукаючи аудиторію до відповідної реакції.

Використання фактів, статистичних даних, фотографій, інфографік та логічних висновків дозволяє переконливо обґрунтувати позицію авторів. Так, обговорення обсягів військової та фінансової допомоги Україні створює у читачів враження про активну підтримку міжнародної спільноти.

Згадки про загальнолюдські цінності, такі як свобода, справедливість і мир, допомагають формувати у читачів прихильність до висловленої позиції. Наприклад, заклики до захисту демократії та суверенітету України є яскравим прикладом такого прийому.

Проведення паралелей із важливими історичними подіями надає сучасним проблемам додаткової значущості. Наприклад, вислови на кшталт «історичне рішення» акцентують увагу на важливості дій урядів у кризові часи.

Прикладом маніпулятивної техніки в медійному дискурсі є використання евфемізмів, які ми детальніше описували в попередньому розділі, щоб пом'якшити сприйняття негативних аспектів ситуації. Наприклад, термін «територіальні поступки» замість «втрата територій» знижує емоційну напругу навколо теми.

Вибіркове подання або викривлення фактів в свою чергу також дозволяє створити бажане враження у читачів. Наприклад, акцентування лише на успіхах однієї сторони конфлікту і замовчування її невдач.

«Демонізація» країни-агресора через використання негативних епітетів і образів. Наприклад, Росія в текстах часто зображується як «ворог» або «окупант», що формує негативне ставлення до її дій.

Загальноприйняті уявлення та стереотипи використовуються для створення позитивного або негативного образу певних сторін конфлікту. Це особливо помітно в контексті персоніфікації країн, яка проявляється у висловах на кшталт «Україна розраховує» або «Німеччина надала».

Таким чином ми бачимо, що стратегії аргументації та маніпулятивні техніки в німецьких ЗМІ слугують інструментом впливу на читачів, формуючи їхні емоції, переконання та ставлення до висвітлюваних подій. Їх комплексне використання підсилює ефективність текстів і забезпечує досягнення поставлених медійних цілей.

3.3. Відображення змін у медійному дискурсі залежно від політичного контексту

Медійний дискурс є динамічним явищем, яке адаптується під впливом політичних, економічних та соціальних змін. На основі аналізу статей видно, що такі зміни можуть проявлятися у формуванні риторики, акцентах у висвітленні подій та способах подання інформації.

Привертає увагу зміна риторики щодо України та назв деяких міст. Одним із найпомітніших прикладів змін у медійному дискурсі є адаптація написання назв українських географічних об'єктів відповідно до політичного контексту. Зокрема, зміна транслітерації назви столиці України з «*Kiew*» на «*Kyjiv*» демонструє підтримку України та відхід від російської транскрипції. Вважаємо, що є підстави стверджувати про намагання медіа врахувати політичну чутливість у висвітленні конфлікту.

Згадки про економічні наслідки війни підсилюються експертними коментарями, що додають текстам авторитетності та емоційної глибини. У контексті України це дозволяє медіа акцентувати увагу на масштабах кризи, викликаній російською агресією, і підкреслити необхідність міжнародної підтримки для стабілізації ситуації. Економічний дискурс також сприяє формуванню уявлення про те, що війна має глобальні наслідки, які виходять за межі України:

- «*Der Angriff Russlands auf die Ukraine sorgt auch bei Anlegern für Unruhe. Weltweit reagieren die Finanzmärkte.*» [34];

- «*Der Ölpreis sprang erstmals seit siebeneinhalb Jahren über die psychologisch wichtige Marke von 100 Dollar.*» [34];

- «Europaweit eröffneten die Börsen ebenfalls mit starken Verlusten.» [34];

- «Die ukrainische Umweltbehörde beziffert die bisherigen Schäden des Krieges an Wäldern, Böden, Luft und Wasser durch die russische Invasion in über 5000 Fällen auf über 57 Milliarden Euro.» [54];

- «Bis zuletzt lag die Koordinierung der Militärhilfen vor allem bei den US-Streitkräften.» [38].

Медійний дискурс також адаптується залежно від змін у міжнародних відносинах. Одним із прикладів є зміна політики США щодо передачі розвідувальних даних Україні, що відображає складності геополітичної ситуації:

- «Die britische Daily Mail berichtete zudem, der Stopp betreffe nicht nur den Informationsaustausch zwischen den USA und der Ukraine ...» [60];

- «Die von den USA bisher mit der Ukraine geteilten Daten können kaum von anderen Unterstützern der Ukraine ersetzt werden.»[60];

Отже, зміни в медійному дискурсі безпосередньо залежать від політичного контексту, включаючи військові конфлікти, економічні санкції, мовну політику та міжнародні відносини. Адаптація риторики, формування нових акцентів у подачі інформації та використання маніпулятивних технік свідчать про гнучкість медіа у відповідь на політичні реалії.

Висновки до третього розділу

Аналіз публіцистичних текстів у німецькому медійному дискурсі демонструє, що висвітлення конфлікту в Україні відбувається через низку ключових наративів. Вони включають підтримку суверенітету України, засудження російської агресії, акцент на міжнародній солідарності, гуманітарну допомогу та обговорення європейської інтеграції України. Використання стратегій аргументації та маніпулятивних технік сприяє формуванню певного сприйняття подій, впливає на емоційне сприйняття читачів та підсилює інформаційний вплив.

Динамічність медійного дискурсу проявляється в адаптації риторики залежно від політичного контексту. Зміни у висвітленні подій, вибір акцентів та мовні трансформації (наприклад, транслітерація назв) свідчать про прагнення медіа

відобразити політичну чутливість ситуації. Крім того, міжнародний політичний контекст, економічні наслідки війни та зміни у стратегіях допомоги Україні також відображаються у змісті публіцистичних текстів.

Таким чином, медійний дискурс щодо України є не лише засобом інформування, а й важливим інструментом формування громадської думки. Його еволюція свідчить про взаємозв'язок політики, інформаційного простору та суспільного сприйняття конфлікту, що підтверджує вагомість критичного підходу до аналізу медіатекстів.

ВИСНОВКИ

Публіцистичний стиль посідає одне з центральних місць серед функціональних стилів літературної мови, оскільки він ефективно впливає на громадську свідомість, поширюючи інформацію та формуючи суспільну думку. Його універсальність забезпечує широкий спектр застосувань – від традиційних друкованих та електронних видань до радіо, телебачення й інших платформ, що дозволяють досягати масової аудиторії.

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну німецький медіапростір активно висвітлює події, формуючи багатогранний образ України. Аналіз публіцистичних текстів у німецькому медійному дискурсі свідчить про їхню багатогранність і динамічність, які проявляються у висвітленні конфлікту в Україні через кілька ключових наративів. До них належать: підтримка суверенітету та територіальної цілісності України, засудження російської агресії, акцент на міжнародній солідарності, надання гуманітарної допомоги, обговорення європейської інтеграції України та визначення її ролі у глобальній політиці. У цих наративах активно використовуються стратегії аргументації та маніпулятивні техніки, які формують емоційне сприйняття матеріалів та підсилюють інформаційний вплив.

Німецькі медіа, зокрема видання Deutsche Welle, WELT та Die Zeit, послуговуються кількома основними методами впливу на аудиторію. До них належать апеляція до авторитету, що включає цитування заяв політиків, міжнародних експертів і організацій для підсилення авторитетності текстів. Емоційно забарвлена лексика, як-от «криза», «конфлікт» чи «напруженість», посилює драматичність викладу та впливає на емоції читача. Логічні аргументи, представлені через факти, статистику та глибокий аналіз, формують уявлення про об'єктивність поданих матеріалів. Водночас маніпулятивні техніки, такі як використання евфемізмів («гаряча фаза війни» замість «бойові дії») або створення образу ворога через негативну оцінну лексику («агресор», «окупант»), забезпечують більш сильний вплив на аудиторію.

Динамічність медійного дискурсу проявляється в його адаптивності до політичної ситуації. Наприклад, транслітерація назв, як-от заміна «Kiew» на «Kyjiw», демонструє чутливість до питань національної ідентичності України та прагнення підтримати її незалежність. Мовні трансформації підсилюються змінами у виборі акцентів висвітлення, таких як міжнародна солідарність чи економічні наслідки війни. Залежно від розвитку подій змінюється не лише тональність текстів, але й стратегічний підхід до формулювання інформаційного впливу.

У німецьких медіа Україна зображується як країна, яка бореться за свою територіальну цілісність і демократичний шлях розвитку. Висвітлення гуманітарної допомоги акцентує увагу на важливості міжнародної підтримки, а обговорення європейської інтеграції підкреслює прагнення України до інтеграції в європейську політику.

Німецькі медіа використовують багатство лексичних і стилістичних засобів для досягнення подвійного ефекту: інформування аудиторії про актуальні події та формування емоційного сприйняття. Видання Deutsche Welle зазвичай зосереджується на збалансованому поданні фактів, акцентуючи увагу на точності та нейтральності. Натомість у матеріалах Die Zeit та WELT часто зустрічаються експресивні висловлювання та метафоричні конструкції, які надають текстам емоційної глибини й впливовості.

Значну роль у цьому процесі відіграють стратегії аргументації та маніпулятивні техніки, що використовуються у німецькому інформаційному просторі. Цитування політичних лідерів, емоційно забарвлена лексика, проведення паралелей із історичними подіями, використання фактів та статистики—усе це сприяє створенню цілісного уявлення про події в Україні та закріпленню певної позиції щодо конфлікту.

Евфемізми та приховані мовні прийоми допомагають регулювати емоційне сприйняття, уникати гострих формулювань або, навпаки, посилювати ефект від повідомлень. Заперечення територіальних компромісів, акцент на військових злочинах та санкційній політиці формують чітку межу між агресором і державою, що бореться за своє виживання.

Німецький медійний дискурс щодо України виконує важливу функцію – він не лише інформує, а й формує громадську думку про роль України у світовій політиці. Вибір акцентів, лексики й риторичних прийомів демонструє чутливість медіа до політичного й економічного контексту, що впливає на суспільне сприйняття конфлікту. У свою чергу, зміна дискурсу відображає тісний взаємозв'язок між політичними процесами, інформаційним простором і позицією міжнародної аудиторії.

Загалом, аналіз німецького медіадискурсу щодо України підкреслює його багатосаровість та адаптивність до сучасних викликів. Це підтверджує необхідність критичного підходу до аналізу таких текстів, щоб глибше зрозуміти, як інформація впливає на формування громадської думки та міжнародного сприйняття української тематики.

ZUSAMMENFASSUNG

Die vorliegende Bachelorarbeit widmet sich der Analyse der Darstellung der Ukraine im deutschen medialen Diskurs nach dem Beginn des großangelegten russischen Angriffskrieges im Jahr 2022. Ziel der Arbeit ist es, die Besonderheiten des deutschen publizistischen Stils bei der Berichterstattung über die Ukraine herauszuarbeiten und die sprachlichen Mittel zur Diskursgestaltung zu untersuchen.

Dazu wurden mehrere Teilziele verfolgt: die Charakterisierung des publizistischen Stils und seiner Funktionen, die Identifizierung lexikalisch-stilistischer Mittel in deutschsprachigen Medientexten, die Durchführung einer diskursanalytischen Untersuchung der Ukraine-Darstellung in führenden Medien (*Deutsche Welle*, *WELT*, *Die Zeit*) sowie die Analyse argumentativer Strategien und manipulativer Techniken im medialen Kontext.

Im theoretischen Teil wurde der publizistische Stil als eine zentrale Ausdrucksform der öffentlichen Kommunikation untersucht, der durch seine emotionale Ausdruckskraft, logische Struktur und breite gesellschaftliche Relevanz gekennzeichnet ist. Die Digitalisierung hat diesen Stil verändert, bleibt aber ein Schlüssel zur Massenkommunikation. Die Analyse zeigt, dass deutsche Leitmedien der Ukraine ein hohes Maß an Aufmerksamkeit widmen und sie durch verschiedene Narrative – wie Solidarität, Souveränität, europäische Integration – darstellen.

Besonderes Augenmerk lag auf sprachlichen Strategien wie Metaphern, evaluativer Lexik, rhetorischen Fragen sowie auf der Nutzung politischer und militärischer Terminologie. Es wurde festgestellt, dass sich der Sprachgebrauch je nach Medium unterscheidet – *Deutsche Welle* bevorzugt eine sachlich-faktische Darstellung, während *WELT* und *Die Zeit* häufiger emotional gefärbte und meinungsbetonte Elemente verwenden.

Die Untersuchung ergab, dass sich der mediale Diskurs dynamisch dem politischen Kontext anpasst und nicht nur informiert, sondern auch die öffentliche Meinung

beeinflusst. Durch argumentative und manipulative Techniken wird ein bestimmtes Bild der Ukraine konstruiert, das eng mit geopolitischen Entwicklungen und gesellschaftlicher Wahrnehmung verknüpft ist.

Zur Anwendung kamen der linguistische und kontextuelle Analyseansatz sowie quantitative und qualitative Methoden des Content-Analyseverfahrens.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Л. О. Виразальні засоби мови у текстах розмовного, художнього та публіцистичного стилів. Донецьк, 2009. 202 с.
2. Башманівська Л. А. Виразність як комунікативно-стилістична особливість мовленнєвої культури філолога. Матеріали XXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації». Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 21. С. 550–561.
3. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Вплив стилю масово-політичної інформації на художній (синтаксичний рівень). Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови / Пилинський М. М., Дзюбишина-Мельник Н. Я., Ленець К. В. та ін. Київ : Наук. думка, 1990. С. 12–49.
4. Засоби мовної виразності [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://stud.com.ua/45800/ritorika/zasobi_movnoyi_viraznosti.
5. Казимір В. О., Яремчук І. М. *Stilistik der deutschen Sprache. Lehrmittel für die Studenten* / В. О. Казимір, І. М. Яремчук. Кам'янець-Подільський, 2018. 164 с.
6. Михайленко В. Публіцистичний стиль як засіб впливу на реципієнта // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія. Соціальні комунікації. Ужгород, 2010. Вип. 23. С. 114–116.
7. Мова засобів масової інформації : хрестоматія до дисципліни / Р. Л. Савчук. Івано-Франківськ : ПНУ, 2017. 135 с.
8. Нечипоренко А. Ф. Мова ЗМІ та її вплив на формування культури мовлення / А. Ф. Нечипоренко // *Science and Education a New Dimension*. — 2017. — № 0(122). С. 67–69. Режим доступу: <https://www.europub.co.uk/articles/-A-520314>.
9. Публіцистичний стиль // Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2 : М — Я. С. 297.
10. Соломенко Л. І. Особливості впливу сучасних засобів масової інформації на формування та розвиток масової мовленнєвої культури // *Культура і сучасність* : альманах. 2022. № 2. С. 42–48.

11. Соломенко Л. І. Особливості впливу сучасних засобів масової інформації на формування та розвиток масової мовленнєвої культури // *Культура і сучасність* : альманах. — 2022. — № 2. — С. 42–48.
12. Способи мовленнєвого впливу в аспекті реалізації текстових категорій / О. С. Шатілова // *Вісник Донецького національного університету. Сер. Б : Гуманітарні науки*. 2015. № 1–2. С. 313–318. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdnug_2015_1-2_56.
13. Стилї мовлення. Загальні особливості розмовного, художнього, наукового, офіційно-ділового стилів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://surl.li/owajmx>.
14. Сушко-Безденежних М. Г. Стилїстика німецької мови / М. Г. Сушко-Безденежних. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. 120 с.
15. Історія публіцистики : навчальний посібник / Г. П. Калантаєвська. Суми : Сумський державний університет, 2018. 238 с. ISBN 978-966-657-737-8.
16. 2025 wohl keine Präsidentschaftswahlen in der Ukraine [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.dw.com/de/2025-wohl-keine-pr%C3%A4sidentschaftswahlen-in-der-ukraine/a-71539858>
17. Aufnahmeverfahren: Selenskyj übergibt Fragebogen zu EU-Beitritt. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.welt.de/politik/ausland/article238226847/Aufnahmeverfahren-Selenskyj-uebergibt-Fragebogen-zu-EU-Beitritt.html>
18. Baacke D. Kommunikation und Kompetenz. Grundlegung einer Didaktik der Kommunikation und ihrer Medien / D. Baacke. München : Juventa, 1973.
19. Bilandzic H., Kinnebrock S. Persuasive Wirkungen narrativer Unterhaltungsangebote / H. Bilandzic, S. Kinnebrock // *Unterhaltung durch Medien: Theorie und Messung* / Hg. W. Wirth, H. Schramm, V. Gehrau. — Köln : Halem, 2006. — S. 102–126.

20. Blakar R. M. Language as a means of social power. Pragmalinguistics / R. M. Blakar. Paris : Mouton, 1979. P. 131–169.
21. Britischer Geheimdienst meldet 70.000 tote Russen in der Ukraine. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.welt.de/politik/ausland/article248869930/Ukraine-Krieg-Britischer-Geheimdienst-meldet-70-000-tote-Russen-in-der-Ukraine.html>
22. Bühler, K. 1934, 288 ff. In: Brinkner, K. (1997). S. 100 ff.
23. Christoph, Cathrin. Sprache und Text in der Medienarbeit. Handbuch Sprache in den Public Relations, 2018, S. 191–202.
24. Deutschland muss der Ukraine Angriffe im russischen Luftraum erlauben. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.welt.de/debatte/kommentare/article251777136/Ukraine-Deutschland-muss-der-Ukraine-Angriffe-im-russischen-Luftraum-erlauben.html>
25. Die Verflechtung von Handlungsfeldern, Texttypen und Diskursen nach Girth. (Heiko Girth) Lizenz: cc by-nc-nd/4.0/deed.de.
26. Erstes Ukraine-USA-Treffen nach Trump-Selenskyj-Eklat. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.dw.com/de/erstes-ukraine-usa-treffen-nach-trump-selenskyj-eklat/a-71865908>
27. EU-Gipfel in Brüssel: Ukraine, Verteidigung, Selenskyj, Orban. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-03/eu-gipfel-bruessel-ukraine-verteidigung-selenskyj-orban>
28. Glossar wichtige Begriffe der Literaturwissenschaft. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.litwiss-online.uni-kiel.de/grundkurs/glossar/>
29. Hamburg gedenkt Ukraine-Krieg: Stadt erinnert mit Gedenkminute dem Angriff auf die Ukraine. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.welt.de/regionales/hamburg/article255522974/Hamburg-Stadt-gedenkt-Ukraine-Krieg-Stadt-erinnert-mit-Gedenkminute-dem-Angriffsgriff-auf-die-Ukraine.html>

30. Hauptstadt Ukraine: Kyjiw und die ukrainische Sprache. [Elektronischer Ressource]. Zugriffsmode:
<https://www.zeit.de/2024/46/hauptstadt-ukraine-kyjiw-ukrainisch-sprache>
31. Hoor, M., Fraedrich, E., Räuchle, C., Kitzmann, R. Diskurse, Räume, (Online-)Medien. Eine Methodendiskussion anhand empirischer Beispiele. In: Sozialraum erforschen: Qualitative Methoden in der Geographie. Springer Berlin Heidelberg, 2018, S. 229–244. https://doi.org/10.1007/978-3-662-56277-2_15
32. Journalistische Trendthemen. [Elektronischer Ressource]. Zugriffsmode:
<https://www.dfjv.de/beruf/journalistische-trendthemen>.
33. Jungová, Z. J. Textsorten in der Presse und Publizistik und ihre stilistische Realisierung. Brünn, 2006. 114 S.
34. Krieg in der Ukraine: Börsen auf Talfahrt. [Elektronischer Ressource]. Zugriffsmode:
<https://www.dw.com/de/krieg-in-der-ukraine-b%C3%B6rsen-auf-talfahrt/a-60895085>
35. Krieg in der Ukraine: London und Paris wollen Waffenruhe-Plan für Ukraine vorlegen. [Elektronischer Ressource]. Zugriffsmode:
<https://www.welt.de/politik/ausland/article255583750/Krieg-in-der-Ukraine-London-und-Paris-wollen-Waffenruhe-Plan-fuer-Ukraine-vorlegen.html>
36. Lakoff, R. Talking Power. The Politics of Language. New York: Free Press, 1990. XII, 240 S.
37. Michael Reißwenger (2015): Sprache und Medien: Digitale Kommunikation.
38. NATO und Ukraine: Waffenlieferungen aus Wiesbaden und Ramstein. [Elektronischer Ressource]. Zugriffsmode:
<https://www.zeit.de/politik/ausland/2024-12/ukraine-krieg-nato-nsatu-wiesbaden-usa-ramstein-waffenlieferungen>
39. Pistorius über Waffenstillstand in der Ukraine. [Elektronischer Ressource]. Zugriffsmode:
<https://www.zeit.de/gesellschaft/2024-12/pistorius-ukraine-waffenstillstand>
40. Qualitäts-Ranking: 'Zeit', 'SZ' und 'FAZ' top. Elektronischer Ressource]. Zugriffsmode: <https://surl.li/figicj>.

41. Ranking der Nachrichtenquellen in Deutschland, denen die Bürger am stärksten vertrauen im Jahr 2024. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/877238/umfrage/ranking-der-vertrauenswuerdigsten-nachrichtenquellen-in-deutschland/>.
42. Russland greift Infrastruktur an: Telefonat zwischen Putin und Trump. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-03/russland-angriff-infrastruktur-telefonat-putin-trump>
43. Sandra Niebuhr-Siebert: Mediale Einflüsse auf die Sprachentwicklung, In: Tom Fritzsche, Sarah Breitenstein, Hanna Wunderlich, Lisa Ferchland (Hrsg.): Spektrum Patholinguistik 14, Potsdam, Universitätsverlag Potsdam, 2021, S. 31–53. DOI Режим доступа: <https://doi.org/10.25932/publishup-51017>
44. Scholz pocht auf Souveränität der Ukraine: Diese Dinge stehen nicht zur Verhandlung an. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.welt.de/politik/ausland/article255461444/Scholz-pocht-auf-Souveraenitaet-der-Ukraine-Diese-Dinge-stehen-nicht-zur-Verhandlung-an.html>
45. Selenskyj bedankt sich bei Deutschland für weiteres Patriot-Luftabwehrsystem. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.welt.de/politik/ausland/article252383890/Selenskyj-bedankt-sich-bei-Deutschland-fuer-weiteres-Patriot-Luftabwehrsystem.html>
46. Selenskyj und ukrainisches Volk erhalten Karlspreis für Verdienste um Europa. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://www.welt.de/politik/ausland/article242727299/Selenskyj-und-ukrainisches-Volk-erhalten-Karlspreis-fuer-Verdienste-um-Europa.html>
47. Sprache in der Politik: Ihre Funktion, beliebte Floskeln und gendergerechte Sprache. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа: <https://de.babbel.com/de/magazine/sprache-in-der-politik>.
48. Sprachstilistische Merkmale politischer Kommunikation. [Elektronischer Ressource]. Режим доступа:

<https://www.bpb.de/themen/parteien/sprache-und-politik/42691/sprachstilistische-merkmale-politischer-kommunikation/>.

49. Studikurs Sprach- und Textverständnis. E-Learning-Angebot der öffentlichrechtlichen Universitäten und Fachhochschulen und des Ministeriums für Innovation, Wissenschaft und Forschung (MIWF) des Landes Nordrhein-Westfalen.

50. Susanne Kinnebrock, Helena Bilandzic. Boulevardisierung der politischen Berichterstattung? Konstanz und Wandel von Nachrichten- und Narrativitätsfaktoren in Tageszeitungen. Von der Politisierung der Medien zur Mediatisierung des Politischen. 2020. — P. 347–363.

51. Ukraine aktuell: Evakuierungsversuch in Mariupol gestoppt. [Elektronный ресурс]. Режим доступа:

<https://www.dw.com/de/ukraine-aktuell-evakuierungsversuch-in-mariupol-gestoppt/a-61029903>

52. Ukraine aktuell: Kiew meldet Befreiung von drei Dörfern. [Elektronный ресурс]. Режим доступа:

<https://www.dw.com/de/ukraine-aktuell-kiew-meldet-befreiung-von-drei-d%C3%B6rfern/a-65882334>

53. Ukraine aktuell: Kiew will westliche Waffen nur in ukrainischen Gebieten einsetzen. [Elektronный ресурс]. Режим доступа:

<https://www.dw.com/de/ukraine-aktuell-kiew-will-westliche-waffen-nur-in-ukrainischen-gebieten-einsetzen/a-64613664>

54. Ukraine will Russland wegen Ökozid durch den Krieg anklagen: Kriegsverbrechen, Ökozid, Umweltschäden. [Elektronный ресурс]. Режим доступа:

<https://www.dw.com/de/ukraine-will-russland-wegen-%C3%B6kozid-durch-den-krieg-an-klagen-kriegsverbrechen-%C3%B6kozid-umweltsch%C3%A4den/a-69832641>

55. Ukraine-Krieg: Angriffe auf Energie-Infrastruktur. [Elektronный ресурс]. Режим доступа:

<https://www.zeit.de/politik/ausland/2024-03/ukraine-krieg-angriffe-energie-infrastruktur>

56. Ukraine-Krieg: EU-Kommission besucht Kyjiw. [Elektronischer Ressource].

Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-02/ukraine-krieg-eu-kommission-kyjiw>

57. Ukraine-Krieg: Europa meint es ernst – Worauf Kiew jetzt seine Hoffnungen setzt. [Elektronischer Ressource]. Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.welt.de/politik/ausland/article255646616/Ukraine-Krieg-Europa-meint-es-ernst-Worauf-Kiew-jetzt-seine-Hoffnungen-setzt.html>

58. Ukraine-Krieg: Katja Kallas und Marco Rubio zu Russland. [Elektronischer Ressource]. Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.zeit.de/politik/2025-01/ukraine-krieg-katja-kallas-marco-rubio-russland>

59. Ukraine-Krieg: Selenskyj bei NATO-Treffen in Brüssel – Kiew meldet heftige Kämpfe. [Elektronischer Ressource]. Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.welt.de/politik/ausland/article247930872/Ukraine-Krieg-Selenskyj-bei-Nato-Treffen-in-Bruessel-Kiew-meldet-heftige-Kaempfe.html>

60. Ukraine-Krieg: USA-Geheimdienste warnen vor Waffen-Lieferstopp. [Elektronischer Ressource]. Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.zeit.de/politik/ausland/2025-03/ukraine-krieg-usa-aufklaerung-geheimdienst-waffen-lieferstopp>

61. Ukraine-Krieg: Weihnachten unter russischem Angriff. [Elektronischer Ressource]. Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.zeit.de/politik/ausland/2024-12/ukraine-krieg-weihnachten-russland-angriff>

62. Ukraine: Deshalb ist Charkiw strategisch so wichtig. [Elektronischer Ressource]. Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.dw.com/de/ukraine-deshalb-ist-charkiw-strategisch-so-wichtig/a-69068932>

63. Ukraine: Größte Drohnenangriff auf Kiew seit Kriegsbeginn. [Elektronischer Ressource]. Reich der Zugänglichkeit:

<https://www.dw.com/de/ukraine-gr%C3%B6%C3%9Fte-drohnenangriff-auf-kiew-seit-kriegsbeginn/a-67550220>

64. Vier Wochen Krieg in der Ukraine: Eine Chronologie. [Электронный ресурс]. Режим доступа:
<https://www.dw.com/de/vier-wochen-krieg-in-der-ukraine-eine-chronologie/a-61238401>